

ÖNSORSRONTÓ FORRADALOM

Sokféle meghatározást kaptak a tavalyi kelet-európai forradalmak, ám azt, hogy a kultúrdotáció fényes ünnepei voltak, még nem állították. Pedig a Te is, fiam, Brutus? jelenségcsoportba kell sorolni azt a tényt, hogy Prágában az ingyenes oktatásban részesülő diákok, az óriási állami támogatást élvező színházakkal szövetségben lázították fel a népet. A mozgalom élére pedig *Václav Havel* személyében egy drámaíró, tehát megint csak olyan művész áll, aki – amíg egyáltalán tehetette – az állami kultúr-gondoskodásnak köszönhetően juthatott színpadhoz. Romániában ugyancsak egy támogatott művészcsoporthoz, igaz, finoman szólva nem igazán támogatott alkotója, *Mircea Dinescu* költő volt az, aki a tévé képernyőjéről szétkiabálta az országba: „Győztünk, győztünk!”

Ha én hatalmamot veszített kulturális tényező lennék, ezekre az emberekre különlegesen megsértődnék. Nyelek a dotációt, aztán lázadnak.

Hát nem tudják, hogy a remélt szép új világban nem lesz állami gondoskodás, és akkor nem játszhatnak ily felhőtlenül a Vencel tértől a Petőfi Sándor utcán át a Tagankaig színházasdit? Jön az akciófilm és a szegényszínház, a kettő közt pedig a feltámasztó vallási buzgalom. Ez kell? Hát majd megkapják.

A hazai színházakból ma már nem is hallik ki más, csak jalkiáltás. A remélt új világ remélt új törvényeit előre tisztelve azonban kissé körülményes melléjük állni. A jaj oka ugyanis az, hogy az eddig kifejezetten nekik címzett állami támogatást az önkormányzatok (tanácsok) kapják, s majd azok döntenek el, juttatnak-e belőle a színházaknak, vagy sem. S ha egy nagyváros vagy megye vezetése úgy dönt, hogy inkább új nagy mozira van szüksége, hogy beengedje a világot a városba, s futballcsapatot akar, strandot meg nyelvviskolát – látszólag nincs alap a felháborodásra. Amíg központilag irányították a színhá-

zatot, a megyei vezetők, a minisztérium és a helyi társulat közötti közvetítő szerepet játszva szellemi-politikai felhőregiókba jutottak, küldetéstudatuk támadhatott, peccsétgyűrüiket alkalmanként varázsos ajakak illethették. Mindennek múltán mit széressenek a színházikakon? Esetleg a kultúrájukat. Ha van, s akad, aki fogadja. Ez majd elválik.

Majd elválik, írom túlaradó optimizmussal, miközben azt gondolom, nem sok esélyük van a költőknek új verseskötetekre, kisvárosi színházaknak nyugodt munkára. Nemcsak azért, mert az üzleti világ szabályai szerint nem reménykedhetnek sok oxigénben, hanem inkább azért, mert ma jólesik mindent éppen fordítva csinálni, mint eddig. Az eddigi támogatottak így könnyen lekerülhetnek a kedvezményezettség listáiról. Pedig hát: *Csoóri Sándor*, *Csurka István*, *Eörsi István* – hogy csak néhány nevet említsek a kínálózó listáról –, tehát a csendes ma-

gyar rendszerváltás/váltás/átalakulás/reform legaktívabb vezetői között is meghatározó szerepet játszanak a dotáltak: színházikák és költők. Önsorsrontók is lennének?

Nem gondolnám. Talán abban hisznek, hogy a világ ezen tájékán sokan s tudatosan tudják, hogy nem véletlenül menekültek színházakba a prágai diákok, s nem a vakszerencse hajtott a román televízió kamerája elé azokban a percekben éppen egy költőt. Úgy gondolják, biztosan érzik az emberek, itt a színház és a költészet, akár a parlament, a *szabadság intézménye*. Ha esetleg, egyszer, nagy sokára biztosak lehetünk jó sorsunkban, talán kiszolgáltatathatjuk őket a véletlen, egyébként gyakran igazságos, üzleti szabályainak.

Addig azonban valamiképpen meg kellene védeni a kultúrdotáció felkelőinek otthonait: ezúttal saját forradalmuk következményeitől.

Nagy N. Péter